Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
LAILA MEDINA
esitatud 20. juunil 2024[1]

Liidetud kohtuasjad C-258/23–C-260/23

IMI – Imagens Médicas Integradas SA (C-258/23)
Synlabhealth II SA (C-259/23)
SIBS – Sociedade Gestora de Participações Sociais SA,
SIBS, Cartões – Produção e Processamento de Cartões SA,
SIBS Processos – Serviços Interbancários de Processamento SA,
SIBS International SA,
SIBS Pagamentos SA,
SIBS Gest SA,
SIBS Forward Payment Solutions SA,
SIBS MB SA (C-260/23)
versus
Autoridade da Concorrência

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (konkurentsi-, reguleerimis- ja järelevalveasjade kohus, Portugal))

Eelotsusetaotlus – Konkurentsieeskirjade rikkumine – ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamine liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt – E-kirjade äravõtmine – Prokuratuuri määrus – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 7 – Õiguse sõnumite saladusele rikkumine

I. Sissejuhatus

1. Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (konkurentsi-, reguleerimis- ja järelevalveasjade kohus, Portugal) esitab oma kolmes eelotsusetaotluses, mis on käesolevates liidetud kohtuasjades esitatud, Euroopa Kohtule kolm eelotsuse küsimust, mis puudutavad Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 7 tõlgendamist.

2. Need küsimused on esitatud kolmes menetluses, mille pooled on IMI – Imagens Médicas Integradas S.A. (edaspidi „IMI“), kontserni SIBS kuuluvad mitu äriühingut (edaspidi koos „SIBS“) ja Synlabhealth II S.A. (edaspidi „Synlabeth“) (edaspidi koos „põhikohtuasjade kaebajad“) ühelt poolt ning Autoridade da Concorrência (Portugali konkurentsiamet, edaspidi „AdC“) teiselt poolt ning mis puudutavad põhikohtuasjade kaebajate töötajate e-kirjade äravõtmist

[1] Algkeel: prantsuse.

põhikohtuasjade kaebajate ruumide läbiotsimistel uurimiste raames, mida AdC viis läbi Portugali konkurentsieeskirjade ning olenevalt juhtumist ELTL artikli 101 või 102 oletatavate rikkumiste tõttu.

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Harta

3. Harta artikli 7 järgi „[on i]gaühel […] õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust“.

4. Harta artikli 52 lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist tohib piirata ainult seadusega ning arvestades nimetatud õiguste ja vabaduste olemust. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.

[…]

3. Hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad Euroopa inimõiguste ja põhivabaduse kaitse konventsiooniga [edaspidi „EIÕK“] tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud. See säte ei takista liidu õiguses ulatuslikuma kaitse kehtestamist.“

5. Harta artiklis 53 „Kaitse tase“ on nähtud ette, et „[h]arta sätteid ei või tõlgendada neid inimõigusi või põhivabadusi kitsendavate või kahjustavatena, mida asjaomastes kohaldamisvaldkondades on tunnustatud rahvusvahelise õiguse ja rahvusvaheliste lepingutega, millega on ühinenud liit või kõik liikmesriigid, kaasa arvatud [EIÕK], ning liikmesriikide põhiseadustega“.

2. Direktiiv (EL) 2019/1

6. Direktiivi (EL) 2019/1 [2] eesmärk on kehtestada teatavad sätted, mis kindlustavad, et riigisisestel konkurentsiasutustel on sõltumatuse tagatised, vahendid ning sunni- ja trahvide kindlaksmääramise volitused, mis on ELTL artiklite 101 ja 102 tulemuslikuks kohaldamiseks vajalikud. Selle põhjenduse 31 kohaselt „[peaks k]onkurentsiküsimustes pädevatel […] haldusasutustel […] olema võimalik läbi viia kõiki vajalikke kontrolle ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste ruumides, kui nad […] suudavad tõendada, et neil on põhjendatud kahtlusi, et rikutud on [ELTL] artiklit 101 või 102. Käesoleva direktiiviga ei tohiks takistada liikmesriike nõudmast, et selliste kontrollide läbiviimiseks tuleb eelnevalt saada luba liikmesriigi kohtuasutuselt“. Selle direktiivi põhjenduse 32 lõpus on märgitud, et „[õ]igus vaadata läbi raamatupidamis- ja muid

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused, et tulemuslikumalt tagada konkurentsinormide täitmine ja et tagada siseturu nõuetekohane toimimine (ELT 2019, L 11, lk 3).

dokumente peaks hõlmama igasuguseid teabevahetuse vorme, sealhulgas elektroonilisi sõnumeid, olenemata sellest, kas need näivad olevat lugemata või kas need on kustutatud“. Selle direktiivi põhjenduses 73 on juhitud tähelepanu, et „[t]õenditel on [ELTL] artiklite 101 ja 102 täitmise tagamisel oluline osa“ ning et „[l]iikmesriikide konkurentsiasutustel [peaks] olema võimalik võtta asjakohaste tõenditena arvesse elektroonilisi sõnumeid, olenemata sellest, kas need sõnumid näivad olevat lugemata või on kustutatud“.

7. Direktiivi 2019/1 artikli 6 „Volitus kontrollida ettevõtja äriruume“ lõikes 1 on nähtud ette, et liikmesriigid tagavad, et konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused on võimelised ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks ettevõtjaid ja ettevõtjate ühendusi ette teatamata kontrollima ning et neil on muu hulgas volitus „vaadata läbi raamatupidamis- ja muid äridokumente, olenemata sellest, millisel kandjal neid hoitakse, ning pääseda ligi kontrollitava üksuse jaoks kättesaadavale igasugusele teabele“, ning „teha või saada raamatupidamis- ja muudest dokumentidest koopiaid või väljavõtteid“. Selle artikli lõikes 3 on sätestatud, et see artikkel „ei mõjuta liikmesriigi õiguse kohaseid nõudeid liikmesriigi kohtuasutuse eelneva loa kohta selliste kontrollide puhul“.

8. Selle direktiivi artikli 32 „Tõendite vastuvõetavus liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluses“ on nähtud ette, et „[l]iikmesriigid tagavad, et liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluses vastuvõetavad tõendid hõlmavad […] elektroonilisi sõnumeid […]“.

B. Portugali õigus

9. Portugali Vabariigi põhiseaduse (edaspidi „põhiseadus“) artikli 34 „Kodu puutumatus ja kirjavahetuse saladus“ lõikes 1 on sätestatud, et „[k]odu on puutumatu ning sõnumid ja muud erasuhtlusvahendid on salajased“. Selle artikli lõikes 4 on nähtud ette, et „[a]valikku võimu teostavatel asutustel on keelatud lugeda kirjavahetust või kuulata pealt telesidevahendite või ükskõik missuguse muu sidevahendi abil toimuvat suhtlust, v.a seaduses ette nähtud juhtudel kriminaalmenetluses“.

10. 8. mai 2012. aasta seaduse nr 19/2012, millega kiidetakse heaks uus konkurentsiseadus (lei nº 19/2012 (novo regime jurídico da concorrência)) (edaspidi „konkurentsiseadus“) kuni 15. septembrini 2022 kehtinud redaktsioonis oli artikli 18 lõike 1 punktis c sätestatud, et AdC-l on oma karistamisvolituste kasutamisel õigus „teha ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste ruumides, kruntidel või veovahendites ükskõik missugusel andmekandjal raamatupidamis- ja muude dokumentide otsimise, läbivaatamise, väljanõudmise ja väljavõtete nõudmise toiminguid alati, kui niisugused toimingud osutuvad tõendi saamiseks vajalikuks“. Selle artikli lõike 2 kohaselt olid nendeks toiminguteks tarvis „pädeva õigusasutuse luba“.[3]

11. Selle seaduse artikli 20 lõikes 1 on sätestatud, et ükskõik missugust laadi või millisel andmekandjal dokumentide äravõtmiseks antakse luba, see määratakse või sanktsioneeritakse õigusasutuse otsusega.

12. Kuni 15. septembrini 2022 kehtinud redaktsioonis konkurentsiseaduse artiklis 21 oli nähtud ette, et „[a]rtikli 18 lõike 1 punkides c ja d […] ning artiklis 20 nimetatud toiminguteks on pädevad luba andma [AdC] asukoha kohtu prokuratuur või kui see on sõnaselgelt ette nähtud, sama kohtu eeluurimiskohtunik“.[4]

[3] Komisjoni esitatud tekst.

[4] Komisjoni esitatud tekst.

13. Konkurentsiseadust muudeti alates 16. septembrist 2022 17. augusti 2022. aasta seadusega nr 17/2022, millega võetakse üle direktiiv 2019/1. Selle seadusega lisati konkurentsiseaduse artiklisse 18 lõige 4, mille kohaselt võib pädeva õigusasutuse keeldumise peale anda AdC-le selles artiklis nimetatud luba a) juhul, kui otsuse on teinud prokuratuuri töötaja, esitada kaebuse tema ülemusele; b) juhul, kui otsuse on teinud eeluurimiskohtunik, esitada kaebuse apellatsioonikohtule, kes teeb otsuse viimase kohtuastmena“.

14. 17. augusti 2022. aasta seadusega nr 17/2022 muudetud konkurentsiseaduse artiklis 21 on nähtud ette, et „ [AdC] asukoha kohtu pädeval õigusasutusel on õigus anda luba artikli 18 lõike 1 punktides a–d, artiklis 19 ja artiklis 20 ette nähtud toiminguteks“.

III. Põhikohtuasjad, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

15. Eelotsusetaotlustest ilmneb, et kõikides põhikohtuasjade kaebajaid puudutavates uurimistes [5] leidis AdC olevat vajaliku võtta „läbiotsimis-, läbivaatamis- ning tõendite kogumise ja äravõtmise meetmeid“. Selleks palus ta pädeval õigusasutusel, käsitletaval juhul prokuratuuril, anda nendeks menetlustoiminguteks luba. Need taotlused rahuldati ja prokuratuuri määruste kohaselt anti muu hulgas luba võtta ära „[k]oopiad või väljavõtted raamatupidamis- ja muudest dokumentidest, olenemata sellest, kas need on avatud ja arhiveeritud või avatud ning teenistustes ringlevad, eelkõige e-kirjad ja asutusesisesed eri hierarhiliste tasandite vahel teabe esitamise ja ettevõtjate äripoliitika valdkonnas otsuste ettevalmistamise dokumendid, samuti juhtkonna või juhatuse koosolekute protokollid, olenemata sellest, kas need asuvad reserveeritud või avalikkusele kättesaamatus kohas või mitte, sealhulgas mis tahes andmekandjatel või arvutis, ning nendes sisalduva teabe uurimine ja kopeerimine, mis on otseselt või kaudselt seotud konkurentsi piirava tegevusega“.

16. Euroopa Kohtu kantseleile edastatud kohtutoimikutest ilmneb, et läbiotsimis-, kogumis- ja äravõtmistoimingud tehti põhikohtuasjade kaebajate ruumides ajavahemikul 2021. aasta jaanuarist kuni 2022. aasta märtsini. [6] Nende toimingute käigus võeti kontrollitavate äriühingute töötajate e-kirjade läbiotsimise tulemusena ära mitu tuhat arvutifaili, mis leiti olevat uurimistes asjakohased. Kõigil juhtudel olid põhikohtuasjade kaebajad nende äravõtmiste vastu, ning väitsid, et need on ebaseaduslikud, sest nendega rikutakse nende õigust kirjavahetuse saladusele ja igal juhul seetõttu, et eeluurimiskohtunik ei olnud nendeks luba andnud. Seejärel vaidlustasid põhikohtuasjade kaebajad AdC otsused, millega nende vastuväited tagasi lükati, eelotsusetaotluse esitanud kohtus.

17. See kohus märgib, et konkurentsiseaduses on eeluurimiskohtuniku luba nõutud ainult pankades dokumentide äravõtmise, kodu läbiotsimise ja advokaadibüroodes või arstikabinetis läbiotsimise juhtudel. Muudel juhtudel piisab õigusasutuse, nimelt prokuratuuri loast. Ta rõhutab, et ehkki põhikohtuasjad puudutavad haldusrikkumist, vastavad konkurentsiseaduse õigusnormid siiski karistusõiguse aluseks olevale loogikale. Seega kui tõendite kogumise viisid võivad kahjustada põhiõigusi, peab eeluurimiskohtunik sekkuma; muudel juhtudel on nõutav

[5] Uurimised puudutasid IMI puhul kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse olemasolu teleradioloogia turul, mille eesmärk oli kõrvaldada konkurents ja tuua kaasa selle hinna tõus, mida riik teenuste eest selles sektoris maksis; SIBSi puhul võimalikku turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, mis seisnes selles, et kolmandatele isikutele sunniti peale võrgule Multibanco ligipääsemise ebaõiglased tingimused eesmärgiga piirata konkurentsi, eelkõige maksete töötlemise valdkonnas, ning Synlabhealthi puhul oletatavat konkurentsivastast tegevust, mis seisnes tundliku teabe vahetamises konkurentide vahel, ja kooskõlastamist läbirääkimiste raames Portugali tervishoiuametiasutustega Covid-19 testi hindade üle.

[6] Vastavalt SIBSi ruumides 2021. aasta jaanuaris ja veebruaris, IMI ruumides 2021. aasta septembris ja oktoobris ning Synlabhealthi ruumides 2022. aasta märtsis.

ainult prokuratuuri kui uurimist läbiviiva õigusasutuse sekkumine. Seega tekib tema hinnangul küsimus, kas ainuüksi asjaolu, et dokumendid, mille AdC ära võttis, pärinevad kõnesolevate ettevõtjate töötajate tööalastes e-kirjades sisalduvatest sõnumitest, võimaldab – nagu väidavad põhikohtuasjade kaebajad – kvalifitseerida need dokumendid „kirjavahetuseks“, mille saladus on põhiõigus, millele on tagatud kõrgema taseme kaitse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et minevikus on ta juba vastanud sellele küsimusele eitavalt.

18. Selles olukorras otsustas Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (konkurentsi-, reguleerimis- ja järelevalveasjade kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule igas põhikohtuasjas järgmised eelotsuse küsimused[7]:

„1. Kas käesolevas asjas analüüsitavad e-posti teel edastatud tööalased dokumendid on „kirjavahetus“ […] harta artikli 7 tähenduses?

2. Kas […] harta artikliga 7 on vastuolus selliste tööalaste dokumentide äravõtmine, mis on saadud äriühingu juhatide ja töötajate vahelisest sidest e-posti teel, kui toimub ELTL artikli 101 (endine EÜ artikkel 81) [või kohtuasjas C-260/23 ELTL artikli 102 (endine EÜ artikkel 82)] kohaselt keelatud kokkulepete ja tegevuse uurimine?

3. Kas […] harta artikliga 7 on vastuolus selliste tööalaste dokumentide äravõtmine õigusasutuse, käesoleval juhul prokuratuuri eelneva loa alusel, kelle ülesanne on esindada riiki, kaitsta seaduses määratletud huve, esindada riiklikku süüdistust seaduslikkuse põhimõtte alusel ja kaitsta vastavalt põhiseadusele demokraatlikku õigusriiki ning kes tegutseb teistest kesk-, piirkondliku või kohaliku võimu organitest sõltumatult?“

19. Euroopa Kohtu presidendi otsusega liideti kohtuasjad C-258/23, C-259/23 ja C-260/23 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks. Põhikohtuasja pooled, Portugali, Tšehhi ja Kreeka valitsus ning komisjon esitasid Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel kirjalikke seisukohti.

IV. Õiguslik hinnang

20. Vastavalt Euroopa Kohtu palvele on käesolevas ettepanekus käsitletud ainult kolmandat eelotsuse küsimust. Et vastus sellele küsimusele sõltub aga loogiliselt vastustest kahele esimesele küsimusele, tuleb neid enne kolmandat küsimust lühidalt analüüsida. Enne seda analüüsi on esitatud mõned sissejuhatavad märkused kõikide eelotsusetaotluste kohta.

A. Sissejuhatavad märkused

21. Kõigepealt märgin, et ei ole kahtlust, et harta on kohaldatav põhikohtuasjade suhtes, mis käsitlevad põhiõiguste austamist kontrollide käigus, mida liikmesriigi konkurentsiasutus viib läbi ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumiste tõttu algatatud uurimiste raames.[8]

22. Seejärel tuleb teha kaks märkust käesolevate liidetud kohtuasjade õigusliku raamistiku kohta.

[7] Nendes kolmes eelotsusetaotluses on küsimused sõnastatud samamoodi, v.a mis puudutab viidet teises küsimuses olenevalt juhtumist ELTL artiklile 101 või 102.

[8] Vt näiteks 3. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie (C-617/17, EU:C:2019:283, punkt 36).

23. Esiteks riigisisese õigusliku raamistiku kohta märgin, et põhikohtuasja poolte ja komisjoni esitatud kirjalikest seisukohtadest ilmneb, et Tribunal Constitucional (Portugali konstitutsioonikohus) tunnistas kahe kohtuotsusega, mis tehti vastavalt 16. märtsil 2023[9] ja 26. mail 2023[10], põhiseadusvastaseks konkurentsiseaduse artikli 18 lõike 1 punktist c ja artikli 20 lõikest 1 tuletatud reegli, mille alusel AdC läbiotsimise läbi viis ja „avatud“, st loetuks märgitud e-kirjad ära võttis lihtsalt prokuratuuri loal (edaspidi „2023. aasta kohtuotsused“). Nendes kohtuotsustes lükkas Tribunal Constitucional (konstitutsioonikohus) esiteks tagasi vahetegemise avatud/loetud e-kirjade kui lihtsalt „dokumentide“ ja vastupidi mõistesse „kirjavahetus“ kuuluvate kinniste/lugemata e-kirjade vahel, millele Portugali kohtud olid tuginenud, et õigustada seda, et asjaolu, et AdC võttis esimesse kategooriasse kuuluvad e-kirjad ära üksnes prokuratuuri nõusolekul, on õiguspärane.[11] Tribunal Constitucional (konstitutsioonikohus) leidis, et kõik e-kirjad, olgu need avatud või kinnised, on hõlmatud põhiseaduse artiklis 34 ette nähtud tagatistega kuni hetkeni, mil need talletatakse kohta, millele juurdepääs on ainult adressaadil.[12] Teiseks leidis Portugali Tribunal Constitucional (konstitutsioonikohus), et läbiotsimine ja e-kirjade äravõtmine AdC kontrollide käigus, et koguda riigisiseste ja liidu konkurentsieeskirjade rikkumiste menetlustes tõendeid, on hõlmatud põhiseaduse artikli 34 lõike 4 lõpus ette nähtud erandiga, kuid et nendeks võib loa anda ainult eeluurimiskohtunik.[13] Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole maininud eespool viidatud kohtuotsuseid – millest ainult esimene on käesolevate eelotsusetaotluste kuupäevast varasem[14] –, ilmneb muu hulgas seisukohtadest, mille on Euroopa Kohtule esitanud põhikohtuasja pooled, et põhiseadusvastaseks tunnistamine Tribunal constitucionali (konstitutsioonikohus) poolt on osa õiguslikust ja faktilisest raamistikust, mille tõttu see kohus Euroopa Kohtu poole pöördus. Eelnevat arvestades juhin tähelepanu, et Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (konkurentsi-, reguleerimis- ja järelevalveasjade kohus) esitas 2024. aasta aprillis kaks uut eelotsusetaotlust, milles on tõstatatud sisuliselt samad küsimused nagu 2023. aasta kohtuotsustes ning tagajärgi AdC kontrolli- ja äravõtmisvolituste osas on kirjeldatud üksikasjalikult.[15]

24. Teiseks liidu õigusliku raamistiku kohta märgin, et ei ole kindel, et direktiiv 2019/1 on kohaldatav kõikide põhikohtuasjade suhtes. Selle artikli 36 kohaselt jõustus see direktiiv 3. veebruaril 2019 ja nagu ilmneb selle artikli 34 lõikest 1, pidid liikmesriigid jõustama selle järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 4. veebruariks 2021. Igal juhul nagu ma selles analüüsis siin tagapool näitan, ei ole see direktiiv otseselt asjakohane, vähemalt mitte vastamisel kolmandale eelotsuse küsimusele, millele käesolev ettepanek on keskendatud.

25. See täpsustatud, tuleb võtta lühidalt seisukoht argumentide kohta, mille põhikohtuasjade kaebajad on esitanud eelotsusetaotluste vastuvõetavuse kahtluse alla panemiseks.

26. Kohtuasjas C-258/23 väidab IMI, et kuna eelotsusetaotlusega ei teavitatud Euroopa Kohut kohtuotsusest nr 91/2023, ei taga eelotsusetaotlus, et viimase vastus saab olema nii täielik ja vajalik kui võimalik. Selles küsimuses märgin, et eelotsusetaotluse eesmärk on saada Euroopa Kohtult selgitus selle kaitse ulatuse kohta, mida pakub harta artikkel 7 niisuguste meetmete vastu

9 Kohtuotsus nr 91/2023, kohtuasi nr 559/2020 (edaspidi „kohtuotsus nr 91/2023“).

10 Kohtuotsus nr 314/2023, kohtuasi nr 145/2021.

11 Olemuslik vahe avatud ja kinniste e-kirjade vahel näib olevat kutsunud Portugali kohtupraktikas ja õigusteoorias esile palju arutelusid, nagu märgib Portugali valitsus. See valitsus juhib konkreetselt tähelepanu asjaolule, et kuni päris viimase ajani leidsid Portugali kohtud, et kui AdC võtab ära avatud/loetud e-kirju, ei sekku ta sõnumite vahetamise ja „kirjavahetuse“ protsessi, mistõttu kuuluvad need e-kirjad mõistesse „dokument“.

12 Vt kohtuotsus nr 91/2023, põhjenduste punktid 15–18.

13 Vt kohtuotsus nr 91/2023, põhjenduste punkt 19 jj.

14 Esimene nendest kohtuotsustest on siiski lisatud Euroopa Kohtule kantseleile edastatud põhikohtuasjade toimikutesse.

15 Neid eelotsusetaotlusi käsitletakse kohtuasjades Apap jt (C-132/24) ja Blueotter jt (C-195/24).

nagu põhikohtuasjas liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvas kontekstis. Selles, kas niisugusest tõlgendusest on põhikohtuasjas käsitletava vaidluse lahendamisel kasu, ei saa seega kahelda, vähemalt mitte ilma, et ületataks lihtsalt eelotsusetaotluse vastuvõetavuse kahtluse alla seadmise piire ja asutaks asja arutama sisuliselt.

27. Kohtuasjas C-259/23 väidab Synlabhealth, et eelotsusetaotlusest on välja jäetud mitu vaidluse mõistmisel olulise tähtsusega faktilist asjaolu [16] ja kohaldatavad õigusnormid. Selles küsimuses tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale – mida nüüdseks kajastavad kodukorra artikli 94 punktid a ja b – peab liikmesriigi kohus selleks, et jõutaks talle tarviliku liidu õiguse tõlgenduseni, määratlema tema esitatud küsimuste faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitama faktilisi andmeid, millel need küsimused põhinevad. [17] Eelotsusetaotlus kohtuasjas C-259/23 vastab minu arvates nendele nõuetele. Esiteks sisaldab see piisavalt teavet, mis võimaldab Euroopa Kohtul mõista nii põhikohtuasja õiguslikku ja faktilist raamistikku kui ka esitatud eelotsuse küsimuste mõtet ja ulatust. Teiseks kuulub küsimus, kas AdC ületas – nagu väidab Synlabhealth – prokuratuuri loa piire, kui ta tegi selle äriühingu ruumides kontrollid ja äravõtmised, faktiliste asjaolude hindamise valdkonda ja niisiis valdkonda, milles on pädev üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohus. [18] Synlabhealth väidab ka, et teda ei kuulatud seoses esitatavatega eelotsuse küsimustega ära, eirates Portugali õiguses ette nähtud menetluslikke nõudeid – põhjus, miks ta esitas eelotsusetaotluse peale kaebuse. [19] Ta palub, et Euroopa Kohus peataks menetluse seniks, kuni selle kaebuse kohta otsus. tehakse Selles küsimuses meenutan, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ELTL artiklis 267 sätestatud eelotsusemenetluses ei ole Euroopa Kohtu ülesanne tema ja liikmesriigi kohtu vahelist ülesannete jaotust arvestades kontrollida, kas eelotsusetaotlus on tehtud kooskõlas kohtukorraldust ja -menetlust reguleerivate riigisiseste õigusnormidega. Euroopa Kohus peab seega lähtuma liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusest, kui seda ei ole riigisiseses õiguses sätestatud võimaliku kaebemenetluse käigus tühistatud. [20] Synlabhealthi taotlus tuleb seega jätta rahuldamata. Ammendavuse huvides märgin lõpuks, et oma kirjalikes seisukohtades mainib Synlabhealth, et on rikutud tema õigust osaleda menetluses Euroopa Kohtus, sest teda ei teavitatud presidendi otsusest liita kohtuasi C-259/23 kohtuasjadega C-258/23 ja C-260/23 ega eelotsusetaotlustest nendes kahes viimases kohtuasjas. Selles küsimuses rõhutan ainult, et Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikkel 23 ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 96 lõige 1 sisaldavad nende asjast huvitatud isikute ammendavat loetelu, kes võivad esitada eelotsusemenetluses seisukohti. Seda õigust ei saa seega laiendada füüsilistele ja juriidilistele isikutele, keda ei ole konkreetselt nimetatud. [21] Lisaks on „põhikohtuasja pooled“ Euroopa Kohtu kodukorra artikli 97 lõike 1 kohaseltneed, kelle on sellena määratlenud eelotsusetaotluse esitanud kohus vastavalt riigisisestele menetlusnormidele. Et Synlabhealth ei ole aga põhikohtuasja pool kohtuasjades C-258/23 ja C-260/23, ei saa tal lubada esitada seisukohti Euroopa Kohtule nendes kohtuasjades. Seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et Euroopa Kohus otsustas kodukorra artikli 54 alusel liita mitu eelotsusetaotlust seose tõttu.

28. Kohtuasjas C-260/23 väidab SIBS esiteks, et eelotsusetaotlus esitati hetkel, mil faktilised asjaolud ei olnud veel tuvastatud ega arutatud neid, ning teiseks, et esitatud küsimused ei ole asjakohased seoses vaidluse esemega, mille tõttu tuleb kõnesolevate meetmete õiguspärasust hinnata Portugali õigusest, mitte hartast lähtudes. Esimese argumendi kohta tuleb meenutada, et

16 Sama argumendi on esitanud SIBSi kohtuasjas C-260/23.

17 Vt 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus European Superleague Company (C-333/21, EU:C:2023:1011, punkt 59).

18 Vt selle kohta 11. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus Global Ink Trade (C-537/22, EU:C:2024:6, punkt 40).

19 Märgin, et niisuguse kaebuse on esitanud ka SIBS.

20 Vt 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Krajowa Rada Sądownictwa (kohtuniku ametisse jätmine) (C-718/21, EU:C:2023:1015, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Vt selle kohta 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Orizzonte Salute (C-61/14, EU:C:2015:655, punkt 31).

liikmesriigi kohtu ülesanne on otsustada, millises menetlusstaadiumis on tal vaja esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimus.[22] See argument tuleb seega tagasi lükata. Samamoodi on teise argumendiga, mis põhineb väidetel, mis eeldavad eelotsuse küsimuste sisulist analüüsi.

B. Kaks esimest eelotsuse küsimust

29. Nagu märkisin, väljendan lühidalt oma seisukohta kahes esimeses eelotsuse küsimuses, mis moodustavad kolmanda loogilise eelduse.

30. Esimese eelotsuse küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt otsustada, kas tööalased e-kirjad, mida ettevõtja töötajad ja juhid vahetasid ettevõtja sõnumirakenduses, kuuluvad mõistesse „sõnumid“[23] harta artikli 7 tähenduses. Sellele küsimusele, mida ma pean vastuvõetavaks hoolimata IMI vastupidistest argumentidest,[24] tuleb minu arvates vastata jaatavalt.

31. Meenutan, et viidates EIK 17. detsembri 2015. aasta otsusele WebMindLicenses[25], on Euroopa Kohus juba kinnitanud, et e-kirjade äravõtmised füüsiliste isikute kutsetegevuse või äriruumide või äriühingu ruumide külastuste ajal kujutavad endast EIÕK artikli 8 lõikega 1 tagatud õiguse sõnumite saladusele kasutamise riivet[26] ja seega harta artikli 52 lõike 3 alusel selle artiklis 7 ette nähtud vastava õiguse riivet.[27] See väide kehtib nii kriminaalmenetluses kui ka haldusmenetluses tehtavate äravõtmiste suhtes.[28] Lisaks ei sõltu e-kirjade kvalifitseerimine „sõnumiteks“ EIÕK artikli 8 lõike 1 ja harta artikli 7 tähenduses sellest, kas adressaat on need e-kirjad juba kätte saanud, neid lugenud või ei ole neid lugenud või on need kustutanud; sellest, kas sõnum saadeti tööruumidest või -seadmetest[29] või tööalases sõnumirakenduses,[30] ega sellest, et saaja või saatja aadressiks on juriidilise isiku aadress,[31] ega ka sellest, kas nende sisu on eraeluline või mitte.[32]

[22] Vt selle kohta 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Coleman (C-303/06, EU:C:2008:415, punkt 29).

[23] Märgin, et esimeses eelotsuse küsimuses kasutatud termin „kirjavahetus“, mida oli kasutatud ka harta artikli 7 algses redaktsioonis, asendati 2007. aastal sõnaga „sõnum“, et võtta arvesse tehnoloogia arengut; vt selgitused harta kohta (ELT 2007, C 303, lk 17).

[24] Esiteks IMI argumendi osas, et esimene eelotsuse küsimus on vastuvõetamatu, sest eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole maininud kohtuotsust nr 91/2023, viitan käesoleva ettepaneku punktis 26 esitatud kaalutlustele. Teiseks argumendi osas, et see küsimus ei jäta „mingit mõistlikku kahtlust“, meenutan ainult, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib niisugune asjaolu üksnes vabastada liikmesriigi kohtu, kes teeb otsuse viimase kohtuastmena, eelotsusetaotluse esitamise kohustusest, mis tal ELTL artikli 267 kolmanda lõigu kohaselt on, kuid see ei tõenda eelotsusetaotluse vastuvõetamatust, vt 7. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Confédération paysanne jt *(in vitro* juhuslik mutagenees) (C-688/21, EU:C:2023:75, punktid 35 ja 36 ning seal viidatud kohtupraktika). Vt ka 25. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus Croce Rossa Italiana jt (C-389/22, ei avaldata, EU:C:2024:77, punkt 52).

[25] C-419/14, edaspidi „kohtuotsus WebMindLicenses“, EU:C:2015:832.

[26] EIÕK artikli 8 lõikes 1 on sätestatud, et „[i]gaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu ja kodu ning sõnumite saladust“.

[27] Vt kohtuotsus WebMindLicenses, punktid 70–73. Euroopa Kohus on tuginenud EIK 16. detsembri 1992. aasta otsusele Niemietz *vs*. Saksamaa (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088, punktid 29–31, 16. aprilli 2002. aasta otsusele Société Colas Est jt *vs*. Prantsusmaa (CE:ECHR:2002:0416JUD003797197, punktid 40 ja 41) ning 2. aprilli 2015. aasta otsusele Vinci Construction ja GTM Génie Civil et Services *vs*. Prantsusmaa (CE:ECHR:2015:0402JUD006362910, punkt 63); vt hiljutisem EIK 4. aprilli 2023. aasta otsus UAB Kesko Senukai Lituanie *vs*. Leedu (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, punkt 109).

[28] Kuigi kohtuasi, milles tehti kohtuotsus WebMindLicenses, puudutas kriminaalmenetluses ära võetud e-kirju, täpsustas Euroopa Kohus siiski selles kohtuotsuses, et nende „kasutamine“ haldusmenetluses kujutas endast harta artikliga 7 tagatud õiguse kasutamise piirangut (vt punkt 80).

[29] Vt EIK 11. jaanuari 2024. aasta otsus Arregui *vs*. Hispaania, (CE:ECHR:2024:0111JUD004254118, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika). 5. septembri 2017. aasta otsuses Bărbulescu *vs*. Rumeenia (CE:ECHR:2017:0905JUD006149608, punkt 74), milles oli tegemist tööarvutist saadetud eraeluliste e-kirjadega, täpsustas EIK, et tööandja kehtestatud nõue, mille kohaselt peavad töötajad hoiduma igasugusest isiklikust tegevusest töökohas ja millega neil keelatakse kasutada ettevõtja vahendeid isiklikel eesmärkidel, ei puutu asjasse kvalifitseerimisel „sõnumiteks“ EIÕK artikli 8 lõike 1 tähenduses.

[30] Vt EIK 3. aprilli 2007. aasta otsus Copland *vs*. Ühendkuningriik (CE:ECHR:2007:0403JUD006261700, punktid 41 ja 42).

[31] Vt EIK 14. märtsi 2013. aasta otsus Bernh Larsen Holding AS jt *vs*. Norra (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, punkt 106).

[32] Vt EIK 5. septembri 2017. aasta otsus Bărbulescu *vs*. Rumeenia, (CE:ECHR:2017:0905JUD006149608, punktid 72 ja 73) ning EIK 16. detsembri 1992. aasta otsus Niemietz *vs*. Saksamaa (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088, punkti 32 lõpp).

Seega ei võimalda asjaolu, et e-kirja võib selle sisu põhjal kvalifitseerida „tööalaseks“, võtta sellelt kaitset, mis on harta artikliga 7 sõnumitele tagatud. Lõpuks tuleb märkida, et see kaitse ei puuduta ainult e-kirjade sisu, vaid laieneb ka andmevooga seotud isikuandmetele, mida e-kirjad tekitavad ja mida harta artikkel 8 samuti kaitseb. [33]

32. Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt otsustada, kas harta artikliga 7 on vastuolus see, kui liikmesriigi konkurentsiasutus võtab ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumistes kahtlustatavate ettevõtjate äriruumides läbi viidava kontrolli käigus ära nende ettevõtjate töötajate ja juhtide vahel vahetatud e-kirjad, mis on tööalased. Sellele küsimusele tuleb minu arvates vastata eitavalt.

33. Meenutan, et harta artikli 52 lõike 1 kohaselt tohib harta artiklis 7 ette nähtud õiguse sõnumite saladusele kasutamist piirata ainult seadusega ning arvestades nimetatud õiguste ja vabaduste olemust, ning et proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi. [34]

34. Käsitletaval juhul tuleb esiteks seaduslikkuse põhimõtte järgimist puudutava tingimuse kohta märkida, et põhikohtuasjades käsitletavad meetmed rajanevad konkurentsiseaduse artiklitel 18–21.

35. Teiseks õiguse sõnumite saladusele olemuse järgimise küsimuses rõhutan, et niisugused läbiotsimised ja äravõtmised nagu põhikohtuasjades eeldavad tõesti juurdepääsu sõnumite sisule kui niisugusele. [35] Käsitletaval juhul ilmneb siiski eelotsusetaotlustest, et need meetmed puudutavad põhimõtteliselt uurimise esemega seotud e-kirju ja seda konkreetselt. Lisaks tundub, et asjaomaste füüsiliste isikute õiguse sõnumite saladusele riive osas puudutavad need meetmed üksnes nende tööelu aspekte, mitte nende intiim- ja eraelu. Euroopa Kohtu praktikast ilmneb aga, et seda, kas on rikutud harta artiklis 7 ette nähtud õiguste olemust, hinnatakse rohkem kvantitatiivselt. [36] Olen seega arvamusel, et – ilma et see piiraks eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrollimisi – on ka teine harta artikli 52 lõikes 1 ette nähtud tingimus käsitletaval juhul täidetud ja et meetmed, mis viisid põhikohtuasjadeni, ei saa kahjustada füüsiliste ja juriidiliste isikute õiguse sõnumite saladusele olemust.

36. Mis puudutab kolmandaks taotletavaid eesmärke, siis harta artiklis 7 ette nähtud õiguste kasutamise riived, mis on tingitud liikmesriikide konkurentsiasutuste kontrollidest ja äravõtmistest, kui nad kohaldavad määruse (EÜ) nr 1/2003 [37] artikli 3 lõike 1 ja artikli 5 kohaselt ELTL artikleid 101 ja 102, peavad aitama avastada tegevust, mis on nende sätetega vastuolus. Euroopa Kohus on aga juba kinnitanud, et ELTL artiklid 101 ja 102 on avalikes huvides

[33] Vt EIK 16. oktoobri 2007. aasta otsus Wieser ja Bicos Beteiligungen Gmbh (CE:ECHR:2007:1016JUD007433601, punkt 45).

[34] Vt kohtuotsus WebMindLicenses, punkt 73.

[35] Meenutan, et 8. aprilli 2014. aasta kohtuotsuses Digital Rights Ireland jt (C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238) leidis Euroopa Kohus sisuliselt, et Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta direktiiviga 2006/24/EÜ, mis käsitleb üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste või üldkasutatavate sidevõrkude pakkujate tegevusega kaasnevate või nende töödeldud andmete säilitamist ja millega muudetakse direktiivi 2002/58/EÜ (ELT 2006, L 105, lk 54), kehtestatud andmete säilitamise kohustus ei ole kehtestatud nii tõsisel tasemel, et kahjustaks õiguse eraelu austamisele olemust, sest ei võimalda „elektroonilise side sisuga tutvumist“; vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (EÜT 2002, L 201, lk 37; ELT eriväljaanne 13/29, lk 514), kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige ja Watson jt (C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, punkt 101).

[36] Vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta arvamus 1/15 (ELi-Kanada broneeringuinfo leping) (EU:C:2017:592, punkt 150) ja 21. juuni 2022. aasta kohtuotsus Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491, punkt 120) ning kohtujurist Pitruzzella ettepanek selles kohtuasjas (EU:C:2022:65, punkt 93).

[37] Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2002, L 001, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205).

kehtestatud sätted, millega on keelatud vastavalt kartellikokkulepped ja turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ning millega taotletakse siseturu toimimiseks vältimatult vajalikku eesmärki tagada, et konkurentsi sellel turul ei kahjustata. [38]

37. Neljandaks proportsionaalsuse põhimõtte järgimise kohta meenutan, et see põhimõte nõuab, et hartas sätestatud õiguste ja vabaduste võimalikud piirangud ei läheks kaugemale sellest, mis on taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobiv ja vajalik, võttes arvesse, et juhul kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem koormavat meedet. Ka ei saa üldist huvi teenivat eesmärki taotledes jätta arvesse võtmata, et see peab olema kooskõlas põhiõigustega, mida meede puudutab, ning selleks tuleb saavutada tasakaal ühelt poolt üldist huvi teeniva eesmärgi ja teiselt poolt asjasse puutuvate õiguste vahel, tagamaks, et meetmega tekitatud ebamugavused ei oleks seatud eesmärke arvestades ülemäära suured. Seega tuleb harta artikliga 7 tagatud õiguste piiramise põhjendamise võimalikkust hinnates kaaluda piiranguga kaasneva riive raskust ja kontrollida, et piiranguga taotletava üldist huvi teeniva eesmärgi olulisus oleks vastavuses riive raskusega. [39]

38. Käsitletaval juhul võib see, kui tähtis on eesmärk kaitsta tõhusat ja moonutamata konkurentsi siseturul, minu arvates õigustada äriühingute õiguse sõnumite saladusele isegi tõsist riivet, võttes ka arvesse seda, et avalik riive võib – nagu on nõustunud EIK ja Euroopa Kohus – minna kaugemale, kui see puudutab kutsetegevuse- või äriruume või töö- või ärialaseid tegevusi. [40] Lisaks nagu komisjon õigesti rõhutab, on e-kirjad praeguses digiajastu kontekstis ettevõtjate üks põhisuhtlusvahendeid. Seepärast on selle teabevahetuse eri vormid, näiteks tööalaste sõnumirakenduste kaudu saadetavad kirjad, muutunud tõenditeks, mis on konkurentsivastase tegevuse avastamisel sageli asendamatud. [41] Euroopa Kohtu praktikast ilmneb muide, et see, kui komisjon teeb talle määruse 1/2003 artikliga 20 antud volituste kasutamisel läbiotsimise ja võtab ära e-kirjad, on lubatav, [42] tingimusel et toimikusse lisatakse ainult asjakohased e-kirjad. [43] Ka EIK praktikast ilmneb, et niisugused meetmed ei ole haldusmenetlustes *a priori* välistatud, kui õiguse sõnumite saladusele riive on vastavuses taotletava õiguspärase eesmärgi tähtsusega. [44]

39. Eelnevate kaalutluste põhjal olen arvamusel, et harta artikliga 7 ei ole vastuolus see, kui liikmesriigi konkurentsiasutus teeb läbiotsimise ja võtab ära niisuguse ettevõtja enda sõnumirakenduse kaudu vahetatud e-kirjad, kelle kutsetegevuse või äriruumides viiakse läbi kontroll konkurentsieeskirjade rikkumise tõttu algatatud uurimise raames, kui need e-kirjad on kontrolli eseme seisukohast asjakohased.

[38] Vt ELTL artikli 101 kohta 22. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Nordzucker jt (C-151/20, EU:C:2022:203, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika) ning ELTL artikli 102 kohta 22. märtsi 2022. aasta kohtuotsus bpost (C-117/20, EU:C:2022:202, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

[39] Vt selle kohta 8. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Orde van Vlaamse Balies jt (C-694/20, EU:C:2022:963, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

[40] Vt EIK 16. detsembri 1992. aasta otsus Niemitz *vs*. Saksamaa (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088, punkt 31); vt ka 18. juuni 2015. aasta kohtuotsus Deutsche Bahn jt *vs*. komisjon (C-583/13 P, EU:C:2015:404, punkt 20).

[41] Vt selle kohta direktiivi 2019/1 põhjendus 32 ja artikkel 32, milles on e-kirjad liigitatud tõenditeks, mida tuleb pidada liikmesriigi konkurentsiasutuses vastuvõetavaks.

[42] Vt 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Nexans France ja Nexans *vs*. komisjon (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punktid 56–64); 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus České dráhy *vs*. komisjon (C-538/18 P ja C-539/18 P, ei avaldata, EU:C:2020:53, punktid 101–104).

[43] Vt selle kohta 24. septembri 2020. aasta kohtuotsus Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi *vs*. komisjon (C-601/18 P, EU:C:2020:751, punktid 58 ja 59) ning 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus České dráhy *vs*. komisjon (C-538/18 P ja C-539/18 P, ei avaldata, EU:C:2020:53, punkt 99 ja seal viidatud kohtupraktika).

[44] Vt EIK 14. märtsi 2013. aasta otsus Bernh Larsen Holding AS jt *vs*. Norra (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, punktid 172–175), milles tegemist oli maksukontrolli eesmärgil läbi viidavate kontrollidega.

C. Kolmas eelotsuse küsimus

40. Kolmanda eelotsuse küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt selgitada, kas harta artikliga 7 on vastuolus see, kui selleks, et liikmesriigi konkurentsiasutus võtab ära ettevõtja töötajate ja juhtide vahel vahetatud e-kirjad selle ettevõtja kutsetegevuse või äriruumides läbi viidava kontrolli käigus ELTL artikli 101 või 102 rikkumise tõttu algatatud uurimise raames, annab loa niisugune üksus nagu prokuratuur Portugali õiguses, kelle ülesanne on esindada riiki ja riiklikku süüdistust üldistes huvides ja kaitsta kooskõlas põhiseadusega demokraatlikku seaduslikkust ning kes on sõltumatu.

41. Sellele küsimusele vastamiseks tuleb ennekõike lühidalt meenutada EIK ja Euroopa Kohtu praktikast kutsetegevuse ruumides toimuvate läbiotsimiste ja äravõtmiste valdkonnas, et määrata kindlaks kaitsestandardid, mis on vastavalt EIÕK artiklis 8 ja harta artiklis 7 ette nähtud niisuguste muu hulgas äriühingute õiguse sõnumite saladusele riivete vastu.

42. EIÕK artikli 8 kohta tuleb kõigepealt meenutada, et EIK praktikast ilmneb, et selles artiklis ette nähtud kaitse võib laieneda teatavatele äriruumidele ning et nende ruumide läbiotsimise meetmed ja äravõtmismeetmed kujutavad endast asjaomaste äriühingute õiguse „kodu“ austamisele ja „sõnumite“ saladusele riiveid.[45] EIK on siiski täpsustanud – nagu ma juba olen märkinud –, et avalik riive võib kutsetegevuse või äriruumide ja kutse- või äritegevuse puhul minna kaugemale kui muudel juhtudel.[46] Lisaks on riigile riive vajaduse üle otsustamisel jäetud kaalutlusruum ulatuslikum, kui meede puudutab juriidilisi, mitte füüsilisi isikuid.[47] Seejärel tuleb märkida, et EIK selles valdkonnas tehtud otsuste analüüsist ilmneb, et ta analüüsib äriühingute ruumides tehtavate läbiotsimiste ja äravõtmise meetmete kooskõla EIÕK artikliga 8, tuginedes kõikehõlmavale hinnangule, mille ta annab konkreetse juhtumi kõikidele asjakohastele õiguslikele ja faktilistele asjaoludele, näiteks muu hulgas pädevale asutusele antud volituste ulatus, riive asjaolud ja asjaomases õigussüsteemis ette nähtud eri tagatised,[48] nende hulgas tõhusa tagantjärele kohtuliku kontrolli võimalus,[49] mida see kohus peab konkreetselt üheks põhitagatiseks.[50] EIK on ka rõhutanud vajadust kaaluda neid riiveid võrreldes kaitstava avaliku huvi olulisusega.[51] 2. oktoobri 2014. aasta otsuses Delta Pekárny a.s. *vs*. Tšehhi Vabariik[52] kinnitas EIK ruumide kontrolli kohta konkurentsivastase tegevuse kontekstis sõnaselgelt, et mis puudutab äriühingu ruumide külastusi, siis seda, kui kohus ei ole andnud eelnevalt välja kontrolliluba, võib tasakaalustada kohtu kontroll *ex post facto* niisuguse uurimismeetme õiguspärasuse ja vajalikkuse üle, tingimusel et see kontroll on asjaomase juhtumi konkreetseid asjaolusid arvestades tõhus. See eeldab, et asjaomased isikud võivad saavutada vaidlusaluse meetme ja selle käigu tõhusa kohtuliku kontrolli nii õiguslike kui ka faktiliste asjaolude osas ning kui õigusvastaseks tunnistatud toiming

[45] Vt EIK 4. aprilli 2023. aasta otsus Uab Kesko Senukai *vs*. Leedu (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, punkt 109 ja seal viidatud kohtupraktika).

[46] Vt EIK 16. detsembri 1992. aasta otsus Niemitz *vs*. Saksamaa (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088, punkt 31).

[47] Vt EIK 2. oktoobri 2014. aasta otsus Delta Pekárny a.s. *vs*. Tšehhi Vabariik (CE:ECHR:2014:1002JUD000009711, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktikas).

[48] Vt EIK 16. aprilli 2002. aasta otsus Colas Est jt *vs*. Prantsusmaa (CE:ECHR:2002:0416JUD003797197, punktid 48 ja 49) ning konkreetselt äriühingute sõnumite kohta EIK 14. märtsi 2013. aasta otsus Bernh Larsen Holding AS jt *vs*. Norra (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, punktid 172–174), EKI 23. juuni 2022. aasta otsus Naumenco ja Sia Rix Shippinc *vs*. Läti (CE:ECHR:2022:0623JUD005080514, punkt 62) ning EIK 4. aprilli 2023. aasta otsus Uab Kesko Senukai *vs*. Leedu (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, punktid 113 ja 118 ning seal viidatud kohtupraktika).

[49] Vt EIK 4. aprilli 2023. aasta otsus Uab Kesko Senukai *vs*. Leedu (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, punktid 113 ja 117 ning seal viidatud kohtupraktika).

[50] Vt selle kohta 18. juuni 2015. aasta otsus Deutsche Bahn jt *vs*. komisjon (C-583/13 P, EU:C:2015:404, punkt 32).

[51] Vt EIK 14. märtsi 2013. aasta otsus Bernh Larsen Holding AS jt *vs*. Norra (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, punkt 174).

[52] CE:ECHR:2014:1002JUD000009711, punktid 86 ja 87 ning seal viidatud kohtupraktika. Vt selle kohta ka EIK 19. jaanuari 2017. aasta otsus Posevini *vs*. Bulgaaria (CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, punkt 84).

on juba aset leidnud, võivad nad kasutada kättesaadavat õiguskaitsevahendit või õiguskaitsevahendeid, mis võimaldavad asjaomasel isikul saavutada sobiva parandusmeetme. Üldiselt ilmneb meid käesolevas kohtuasjas huvitava osas EIK praktikast, et EIÕK artikliga 8 kaitstavat põhiõigust kodu austamisele ei ole eiratud äriühingute ruumides toimuvate kontrollide korral ainuüksi sellega, et puudub kohtu eelnev luba, kui on kehtestatud sobivad ja piisavad tagatised kuritarvituste vastu ja muu hulgas täielik tagantjärele kohtulik kontroll asjaomaste meetmete üle. Sama käib selle artikliga tagatud õiguse kohta sõnumite saladusele, sest äriühingute sõnumite äravõtmise küsimus on EIK praktikas tihedalt seotud nende ruumides tehtavate läbiotsimiste küsimusega. [53]

43. Samad põhimõtted võib leida Euroopa Kohtu praktikast, mis puudutab harta artiklit 7. Nõnda kinnitas Euroopa Kohus kohtuotsuses WebMind Licenses e-kirjade äravõtmise kohta kriminaalmenetluses, et kui puudub eelnev kohtu luba, on üksikisikute kaitsmiseks selle artikliga tagatud õiguste omavolilise rikkumise eest avaliku võimu poolt vaja selliseks toiminguks õiguslikku raamistikku ja ranget piiritletust. Ta täpsustas esiteks, et äravõtmine on harta artikliga 7 kooskõlas ainult juhul, kui riigisisesed õigusnormid ja praktika näevad kuritarvituste ja omavoli eest ette sobivad ja piisavad garantiid, ning teiseks, et asjaolu, et kohtunikult ei olnud saadud eelnevalt luba, tasakaalustab teataval määral isikule, keda äravõtmine puudutab, antud võimalus nõuda hiljem kohtulikku kontrolli, mille raames uuritakse nii äravõtmise õiguspärasust kui ka vajalikkust, kusjuures selline kontroll peab olema kõnealuse kohtuasja konkreetseid asjaolusid arvestades tõhus. [54] Konkreetselt komisjoni kontrollivolituste kohta on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et Euroopa Liidus loodud süsteem vastab nõuetele, mis on sätestatud EIÕK artiklis 8 niisugusena, nagu seda on tõlgendanud EIK, samuti harta artikliga 7 kehtestatud nõuetele, ja et kohtu eelneva loa puudumine ei saa tuua iseenesest kaasa seda, et komisjoni võetud kontrollimeede on ebaseaduslik. Euroopa Kohus rõhutas eelkõige, et määruse nr 1/2003 artiklis 20 on sätestatud nii nende volituste õiguslik raamistik kui ka nende kasutamise ranged piirangud ning nähtud lõikes 8 sõnaselgelt ette, et komisjoni kontrolliotsuse õiguspärasust võib kontrollida Euroopa Kohus nii õiguslikes kui ka faktilistes küsimustes ning et see kontroll on seega terviklik. [55]

44. Kaitse tase, mis on ette nähtud harta artiklis 7 niisugusena, nagu Euroopa Kohus on seda tõlgendanud, tuleb aga ilmselgelt tagada liikmesriikide konkurentsiasutuste läbiotsimis- ja äravõtmisvolituste kasutamisel, kui nad kohaldavad ELTL artikleid 101 ja 102. [56]

45. Seega käesoleva ettepaneku punktides 42 ja 43 märgitu põhjal tuleb järeldada, et harta artikliga 7 ei ole vastuolus liikmesriigi õigusaktid, mille kohaselt võib liikmesriigi konkurentsiasutus ELTL artikli 101 või ELTL artikli 102 oletatava rikkumise tõttu algatatud uurimise raames teha läbiotsimise ja võtta ära e-kirjad, mille sisu on kontrolli esemega seotud, ilma kohtu eelneva loata, tingimusel et on nähtud ette selle asutuste volituste range õiguslik raamistik ning sobivad ja piisavad tagatised kuritarvituste ja omavoli vastu ning eelkõige asjaomaste meetmete terviklik tagantjärele kohtulik kontroll.

[53] Vt juhend EIÕK artikli 8 kohta „Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance“, 2022, punkt 602.

[54] Vt selle kohtuotsuse punktid 77 ja 78.

[55] Vt selle kohta 18. juuni 2015. aasta kohtuotsus Deutsche Bahn jt *vs.* komisjon (C-583/13 P, EU:C:2015:404, punktid 29–36), vt ka 6. septembri 2013. aasta kohtuotsus Deutsche Bahn jt *vs.* komisjon (T-289/11, T-290/11 ja T-521/11, EU:T:2013:404, punktid 74–100); võimaluse kohta, et kõik õiguskaitsevahendid, mis on olemas komisjoni kontrollimeetmete puhul, võivad tasakaalustada eelneva kohtuliku kontrolli puudumist, vt ka 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Les Mousquetaires ja ITM Entreprises *vs.* komisjon (C-682/20 P, EU:C:2023:170, punkt 57 jj).

[56] Liidu konkurentsiõiguse kohaldamine põhineb paralleelsete volituste süsteemil, mille raames võivad nii komisjon kui ka liikmesriikide konkurentsiasutused ja liikmesriigi kohtud kohaldada ELTL artikleid 101 ja 102 (vt 23. novembri 2017. aasta kohtuotsus Gasorba jt (C-547/16, EU:C:2017:891, punkt 23). Nende volituste kasutamisel peavad need asutused järgima hartat ja eelkõige selle artiklit 7 kontrollivolituste osas.

46. Niisugusest järeldusest ei piisa siiski, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele täielik vastus. Seda küsimust on vaja käsitleda ka teistsugusest vaatevinklist ja kontrollida, kas liidu õigusega on vastuolus see, kui liikmesriik kohaldab niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjades harta artikliga 7 tagatud põhiõiguse sõnumite saladusele kaitse riigisisest taset, mis on kõrgem tasemest, mis on ette nähtud selles õigusnormis niisugusena, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus, ning seda eelkõige nii, et kohustab liikmesriigi konkurentsiasutust saama kohtu eelneva loa kontrollideks ja äravõtmisteks äriühingu ruumides.

47. Selles küsimuses tuleb märkida, et harta asetub põhiõiguste kaitse süsteemi Euroopas, mis sisaldab mitut tasandit, kõrvuti esiteks rahvusvahelise õiguse normide ja konventsioonide, mille hulgas on eelkõige EIÕK, ning teiseks riikide põhiseadustega. Eelnevat arvestades on harta artikli 53 eesmärk selgitada, et hartat ei saa kasutada, et õigustada tagasiminekut rahvusvahelise õiguse, liidu õiguse või liikmesriikide õigusega pakutavas põhiõiguste kaitse tasemes. Liikmesriikide konstitutsiooniõigusega tagatud põhiõiguste kaitse võib seega põhimõtteliselt eksisteerida koos hartaga tagatud kaitsega ja seda täiendada. [57]

48. Euroopa Kohus on nimelt korduvalt kinnitanud, et kui olukorras, kus liikmesriigi tegevus ei ole liidu õigusega täielikult kindlaks määratud, kohaldatakse seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses liikmesriigi sätte või meetmega, siis on riigi ametiasutustel ja kohtutel õigus kohaldada põhiõiguste kaitse riigisiseseid standardeid, tingimusel, et see ei kahjusta hartas ette nähtud kaitse taset, nii nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus, ega liidu õiguse esimust, ühtsust ja tõhusust. [58]

49. Seega on riigisiseste põhiõiguste kaitse standardite kohaldamisel harta kohaldamisalasse kuuluvates valdkondades kolm piiri.

50. Esiteks eeldab see kohaldamine, et asjaomast olukorda ei reguleeri ammendavalt liidu õigus. Mis puudutab konkreetsemalt seda, kui liikmesriigid kohaldavad direktiivi sätteid, siis see on mõeldav ainult juhul, kui selle direktiiviga ei ole läbi viidud täielikku ühtlustamist. [59]

51. Käsitletaval juhul tuleb märkida esiteks, et määruse nr 1/2003 artikli 20 eesmärk on reguleerida eranditult komisjoni uurimisvolitusi ja et ei selle sõnastusest ega kontekstist ega eesmärgist ei tulene, et seda kohaldataks ka liikmesriikide konkurentsiasutuste suhtes. [60] Teiseks ei püüta direktiiviga 2019/1 isegi eeldusel, et see on kohaldatav faktiliste asjaolude suhtes põhikohtuasjades, täielikult ühtlustada liikmesriikide õigusakte, mis käsitlevad konkurentsiasutuste volitusi äriruumide kontrollide ja äravõtmiste alal, eelkõige mis puudutab tingimusi, millest sõltub niisuguste meetmete võtmise otsuste kehtivus. Need tingimused kuuluvad seega liikmesriikide pädevusse ja viimased võivad põhimõtteliselt vabalt otsustada, kas kohaldada nendest meetmetest tulenevate riivete suhtes oma õiguskorras ette nähtud põhiseaduslikke tagatisi, sh vajadus saada kohtu eelnev luba, tingimusel et järgitakse liidu õigust. Direktiivi 2019/1 artikli 6 lõikes 3, tõlgendatuna koostoimes selle põhjendusega 31, on nähtud muide sõnaselgelt ette, et see ei mõjuta liikmesriigi õiguse kohaseid nõudeid liikmesriigi kohtuasutuse eelneva loa kohta selliste kontrollide puhul. [61]

[57] Vt selle kohta eelkõige 24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punkt 115).

[58] Vt 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt selle kohta ka 24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punkt 110) ning viimasena 9. jaanuari 2024. aasta kohtumäärus Unitatea Administrativ Teritorială Județul Brașov (C-131/23, EU:C:2024:42, punkt 81).

[59] Vt 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, punkt 33).

[60] Vt analoogia alusel 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, punktid 35–38).

[61] Märgin, et kaalutlusruum on jäetud liikmesriikidele ka juhul, kui direktiivis 2019/1 on nähtud ette, et eelnev luba on vajalik; vt artikli 7 lõige 2, tõlgendatuna koostoimes selle direktiivi põhjendusega 34.

52. Teiseks ei tohi riigisiseste põhiõiguste kaitse standardite kohaldamine kahjustada hartas ette nähtud kaitse taset. Liidu õiguskorras on hartas kindlaks määratud sellega tagatud õiguste ja vabaduste kaitse minimaalne tase, mistõttu ei saa ei liidu institutsioonid, asutused ega organid ega ka liikmesriigid liidu õiguse kohaldamise korral pakkuda madalamat kaitsetaset.

53. Käsitletaval juhul võib liikmesriik seega vabalt ette näha, et riigi põhiseaduse sätete järgi, mis tagavad põhiõiguse sõnumite saladusele, peab selleks, kui liikmesriigi konkurentsiasutus teeb läbiotsimise ja võtab ära e-kirjad ettevõtja äriruumides ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumiste tõttu algatatud uurimise raames toimuvate kontrollide käigus, olema õigusasutus andnud eelnevalt loa, olgu siis tegemist prokuratuuriga, kelle ülesanne on esindada riiklikku süüdistust üldistes huvides, või eeluurimiskohtunikuga, tingimusel et tervikuna pakuvad tagatised, mis on olemas nendest meetmetest tingitud selle põhiõiguse riivete korral, sh kohtulikud õiguskaitsevahendid, mis on asjaomaste isikute käsutuses, selle õiguse kaitse taset, mis on vähemalt samaväärne tasemega, mille tagab harta artikkel 7 niisugusena, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus.

54. Kolmandaks ei tohi riigisiseste põhiõiguste kaitse standardite kohaldamine kahjustada liidu õiguse esimust, ühtsust ja tõhusust.[62] Selles küsimuses on Euroopa Kohus tagasi lükanud harta artikli 53 igasuguse tõlgenduse, mille kohaselt lubab see üldiselt liikmesriigil kohaldada tema põhiseadusega tagatud põhiõiguste kaitsestandardit, kui see on harta omast ulatuslikum, eelistades vajaduse korral seda liidu õigusnormide kohaldamisele.[63] Liikmesriigi võimalus kohaldada ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumiste tõttu algatatud uurimiste raames omaenda põhiseaduslikke tagatisi läbiotsimiste ja äravõtmiste alal, mis tagavad põhiõiguse sõnumite saladusele kaitse kõrgema taseme, kui on tagatud hartaga, sõltub seega eelkõige küsimusest, kas niisugune kohaldamine võib kahjustada konkurentsivastase tegevuse vastu võitlemise tõhusust liidus. Selles küsimuses meenutan, et Euroopa Kohus on korduvalt kinnitanud, et liikmesriikide konkurentsiasutused ja kohtud peavad rakendama ELTL artikleid 101 ja 102, kui faktilised asjaolud kuuluvad liidu õiguse kohaldamisalasse, ning tagama nimetatud artiklite tõhusa rakendamise üldistes huvides.[64]

55. Asjaolu, et liikmesriigi põhiseaduse kohaselt niisugusena, nagu seda on tõlgendanud selle riigi konstitutsioonikohus, peab selleks, et liikmesriigi konkurentsiasutus teeb läbiotsimise ja võtab ära e-kirjad, isegi avatud/loetud e-kirjad, kontrollide käigus niisuguse ettevõtja äriruumides, keda kahtlustatakse konkurentsivastases tegevuses, olema eelnevalt loa andnud eeluurimiskohtunik, ei ole iseenesest niisugune, et seaks ELTL artiklite 101 ja 102 tõhusa kohaldamise ohtu. Nagu märkisin juba käesoleva ettepaneku punktis 51, ilmneb direktiivist 2019/1 selgelt, et liidu seadusandja meelest kuulub see, kui liikmesriigi konkurentsiasutuste kontrollivolituste kasutamiseks nähakse ette õigusasutuse eelneva loa süsteem, liikmesriikide pädevusse ning selle direktiivi artikli 6 lõikes 3 on muide sõnaselgelt sätestatud liikmesriikide võimalus näha ette niisugune luba.

56. AdC väidab, et Tribunal constitucionali (konstitutsioonikohus) tõlgendus ei vii mitte üksnes selleni, et seatakse kahtluse alla võimalus kasutada tõenditena e-kirju, mis on ära võetud põhikohtuasjas käsitletavate läbiotsimiste käigus, vaid võib ka viia lõplike ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumise tuvastamise otsuste kehtetuseni seetõttu, et tõendid, millele see asutus tugines, on saadud ebaseaduslikult, ja seda ajavahemiku osas, mis hõlmab viimast 10 aastat. See tõlgendus on tema sõnul niisiis takistuseks liidu konkurentsieeskirjade tõhusale kohaldamisele.

[62] Vt selle kohta 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 60).

[63] Vt 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 56).

[64] Vt 14. juuni 2011. aasta kohtuotsus Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika); vt selle kohta ka 18. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus Lietuvos notarų rūmai jt (C-128/21, EU:C:2024:49, punkt 108 ja seal viidatud kohtupraktika).

57. Selles küsimuses märgin, et vähe sellest, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole esitanud Euroopa Kohtule selle kohta küsimust, vaid ta ei ole ka andnud Euroopa Kohtule vajalikku teavet, mis võimaldaks viimasel hinnata 2023. aasta kohtuotsuste ja nende ajas kohaldamise ulatust ning nende võimalikku mõju lõplikele ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumise tuvastamise otsustele, mille AdC tegi.

58. Selles olukorras piirdun mõne arutluskäiguga, mis järgnevad.

59. Tõendite kogumise tingimusi ja nende kasutamist riigisisestes ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise haldusmenetlustes käsitlevate õigusnormide sätestamine kuulub olukorras, kus puuduvad liidu õigusnormid selles valdkonnas, liikmesriikide pädevusse.[65] Seega võib liikmesriik niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjades vabalt ette näha, et tõendid, mis on kogutud konkurentsiasutuse kontrollimeetmete käigus ilma õigusasutuse eelneva loata, mis on nõutav selle liikmesriigi põhiseaduse kohaselt niisugusena, nagu seda on tõlgendanud konstitutsioonikohus pärast nende meetmete täideviimist, jäetakse niisuguses menetluses kõrvale.[66]

60. Kuigi nende normide kehtestamine ja kohaldamine kuulub liikmesriikide pädevusse, peavad liikmesriigid selle pädevuse kasutamisel siiski järgima liidu õigust ja eelkõige tõhususe põhimõtet. Seega ei tohi nad muuta liidu õiguse rakendamist võimatuks või ülemäära raskeks ning konkreetselt konkurentsiõiguse valdkonnas peavad nad jälgima, et nende kehtestatud või rakendatud normid ei kahjustaks ELTL artiklite 101 ja 102 tõhusat kohaldamist, mille liikmesriikide konkurentsiasutused peavad üldistes huvides tagama.[67]

61. Käsitletaval juhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus minu arvates esiteks nende järelduste hindamisel, mis tuleb 2023. aasta kohtuotsustest teha, aga arvesse võtma vajadust tagada liidu konkurentsieeskirjade tõhus kohaldamine kõigi võimaluste abil, mida riigisisene õigus pakub, – sh vajaduse korral võimalus korvata niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjades õigusasutuse eelneva loa puudumine tagantjärele kohtuliku kontrolliga –, tagamaks, et nende eeskirjade järgimata jätmine toob kaasa tagajärgi.

62. Teiseks et tagada ELTL artiklite 101 ja 102 täielik toime, võib Portugali kohtutel olla tarvis jätta kohaldamata riigisisene õigusnorm, mille kohaselt tunnustatakse 2023. aasta kohtuotsustes valitud tõlgenduse tagasiulatuvat mõju, mille tulemusena satub asjaomaste ettevõtjate vastutus kahtluse alla juhtudel, mil AdC on liidu konkurentsiõiguse rikkumise lõplikult tuvastanud, – mis tekitab süsteemse niisuguste rikkumiste eest karistamata jäämise ohu.[68]

[65] Ei määrus nr 1/2003 ega direktiiv 2019/1 – peale selle artikli 32, mis käsitleb liikmesriigi konkurentsiasutuses lubatavaid tõendiliike, ei sisalda vastavaid sätteid.

[66] Pealegi peegeldaks niisugune reegel ainult seaduselikkuse põhimõtte ja õigusriigi põhimõtte ning põhiõiguste järgimisest tulenevaid nõudeid; vt analoogia alusel 17. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus Dzivev jt (C-310/16, EU:C:2019:30, punkt 38); vt ka kohtuotsus WebMindLicenses, punktid 80–89.

[67] Vt 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, punkt 46).

[68] Vt analoogia alusel 24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punktid 111–124 ja resolutsiooni punkt 1). Vt ka analoogia alusel 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, punkt 53).

V. Ettepanek

63. Kõikide eelnevate kaalutuluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (konkurentsi-, reguleerimis- ja järelevalveasjade kohus, Portugal) kolmandale eelotsuse küsimusele kõikides liidetud kohtuasjades C-258/23–C-260/23 järgmiselt:

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusaktid, mille kohaselt teeb liikmesriigi konkurentsiasutus ELTL artikli 101 või ELTL artikli 102 rikkumise tõttu algatatud uurimise raames ettevõtja ruumides toimuva kontrolli käigus läbiotsimise ja võtab ära e-kirjad, mille sisu on kontrolli esemega seotud, ilma kohtu eelneva loata, tingimusel et on nähtud ette selle asutuste volituste range õiguslik raamistik ning sobivad ja piisavad tagatised kuritarvituste ja omavoli vastu ning eelkõige asjaomaste meetmete terviklik tagantjärele kohtulik kontroll.